

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav správních a sociálních věd**

**Sociální a ekonomické aspekty specifické organizace
občanských sdružení dobrovolnické péče**

Petra Moravcová

**Bakalářská práce
2013**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra Moravcová**
Osobní číslo: **E09372**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**
Název tématu: **Sociální a ekonomické aspekty specifické organizace občanských sdružení dobrovolnické péče**
Zadávající katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je v teoretické části na základě studia ekonomických a sociálních aspektů definovat základní normy a kritéria sociální politiky ČR. V empirické části práce bude provedena sociálně ekonomická analýza vybrané sociálně zaměřené instituce.

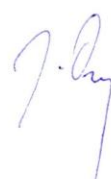
V práci budou zpracovány mj. tyto oblasti:

- Sociální politika ČR.
- Popis vybrané konkrétní sociální instituce z hlediska právního a sociálního.
- Ekonomická analýza instituce.

Rozsah grafických prací: –
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

DRUCKER, Peter Ferdinand. Řízení neziskových organizací: praxe a principy. 1. vyd. Praha: Management Press, 1994, 184 s. ISBN 80-856-0338-1.
KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. Hospodářská politika. 1.vyd. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates, 2003, 275 s. ISBN 80-865-7204-8.
REKTOŘÍK, Jaroslav. Ekonomika a řízení neziskových organizací. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1998, 118 s., [10] s. příl. ISBN 80-210-1810-0.
SLANÝ, Antonín. Makroekonomická analýza a hospodářská politika. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2003, xiii, 375 s. ISBN 80-717-9738-3.

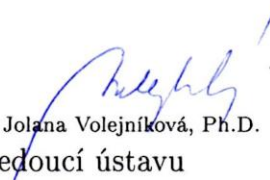
Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Josef Duplinský, CSc.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. října 2012**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2013**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 17. října 2012

PROHLÁŠENÍ:

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30.4.2013

Petra Moravcová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce panu PhDr. Josefu Duplinskému, CSc. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Také děkuji zaměstnancům občanského sdružení „O“ za poskytnutou dokumentaci a čas, který mi věnovali.

ANOTACE

Bakalářská práce na téma „Sociální a ekonomické aspekty specifické organizace občanských sdružení dobrovolnické péče“ je zaměřena na sociální a ekonomické aktivity organizace, která pečuje o handicapované spoluobčany. Teoretická část se věnuje sociální politice a neziskovému sektoru. Část praktická předkládá pohled na sociální a ekonomickou stránku organizace.

KLÍČOVÁ SLOVA

Sociální politika, dobrovolnictví, neziskový sektor, občanská sdružení.

TITLE

Social and economic aspects of specific organizations, civil associations Volunteer Care

ANNOTATION

Bachelor thesis on "Social and economic aspects of specific organizations, civil associations volunteer care" is focused on social and economic activities of the organization that cares for the handicapped. The theoretical part deals with social policy and the nonprofit sector. The practical part presents view of the social and economic aspects of organizations.

KEYWORDS

Social policy, volunteering, voluntary sector, Civil sector

OBSAH

ÚVOD	9
I. TEORETICKÁ ČÁST	11
1. SOCIÁLNÍ POLITIKA	11
1.1. FUNKCE SOCIÁLNÍ POLITIKY	11
1.2. PRINCIPY SOCIÁLNÍ POLITIKY	12
1.3. OBSAH A ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY SOCIÁLNÍ POLITIKY	13
1.3.1. Subjekty sociální politiky	14
1.3.2. Objekty sociální politiky	15
1.4. NÁSTROJE SOCIÁLNÍ POLITIKY	16
2. DOBROVOLNICTVÍ.....	18
2.1. NEZISKOVÁ ORGANIZACE	18
2.1.1. Neziskový sektor a jeho členění	18
2.1.2. Neziskový soukromý sektor	19
2.1.3. Získávání finančních prostředků	19
2.2. CHARAKTERISTICKÉ OBLASTI DOBROVOLNICTVÍ.....	21
2.3. BARIÉRY ROZVOJE DOBROVOLNICTVÍ.....	21
2.4. TYPY DOBROVOLNICKÉ ČINNOSTI A SLUŽBY.....	22
3. OBČANSKÉ SDRUŽENÍ.....	25
3.1. ZALOŽENÍ OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ	25
3.1.1. Registrace a vznik sdružení	25
3.2. DŮVODY PROČ ZAKLÁDAT OBČANSKÉ SDRUŽENÍ.....	26
II. PRAKTICKÁ ČÁST.....	27
4. PŘEDSTAVENÍ OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ.....	27
4.1. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA ORGANIZACE	28
5. POSKYTOVANÉ AKTIVITY A SLUŽBY.....	30
5.1. CANISTERAPIE	30
5.2. HIPOTERAPIE	30
5.3. JEDNODENNÍ AKCE.....	31
5.4. LETNÍ TÁBORY.....	31
5.5. REKONDIČNÍ POBYTY	31
5.6. OSOBNÍ ASISTENCE.....	32
5.7. CENTRUM DENNÍCH SLUŽEB	35
6. HOSPODAŘENÍ.....	37
6.1. NÁKLADY A VÝNOSY ORGANIZACE.....	37
6.1.1. Náklady.....	38
6.1.2. Výnosy.....	40
6.2. AKTIVA A PASIVA ORGANIZACE.....	41
7. SWOT ANALÝZA.....	43
ZÁVĚR	48
POUŽITÁ LITERATURA	50

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Přehled oblastí sociální politiky	15
Tabulka 2: Ceník služby Osobní asistence	34
Tabulka 3: Ceník služby Centrum denních služeb	36
Tabulka 4: Přehled nákladů a výnosů	37
Tabulka 5: Náklady občanského sdružení za rok 2012	38
Tabulka 6: Výnosy občanského sdružení za rok 2012	40
Tabulka 7: Aktiva a pasiva organizace	41
Tabulka 8: SWOT analýza	44

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Členění národního hospodářství podle principu financování	18
Obrázek 2: Příklad možného financování neziskové soukromé organizace působící v sociální a zdravotní sféře	20
Obrázek 3: Organizační struktura o. s. služby Osobní asistence	28
Obrázek 4: Organizační struktura o. s. služby Centrum denních služeb	29
Obrázek 5: Graf nákladů a výnosů	38
Obrázek 6: Graf nákladů občanského sdružení	39
Obrázek 7: Poskytnutá osobní asistence v hodinách	39
Obrázek 8: Graf výnosů občanského sdružení	40

SEZNAM ZKRATEK

Apod.	A podobně
Č.	Číslo
ČR	Česká republika
DHM	Dlouhodobý hmotný majetek
DNM	Dlouhodobý nehmotný majetek
DPP	Dohoda o provedení práce
Kč	Koruna česká
MK	Ministerstvo kultury
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
Např.	Například
O. s.	Občanské sdružení
OA	Osobní asistence
Obl.	Oblast
Sb.	Sbírka zákonů
Soc.	Sociální
Soukr.	Soukromý
SP	Sociální politika
Tj.	To je
Tzv.	Takzvaný
Zdravot.	Zdravotní

ÚVOD

Téma bakalářské práce „Sociální a ekonomické aspekty specifické organizace občanských sdružení dobrovolnické péče“ si autorka vybrala na základě svých zkušeností s lidmi, kteří mají mentální postižení.

V současné době je problematika týkající se handicapované části populace poměrně rozšířená a lidé si ji více uvědomují. V dávných dobách byli lidé s takovým postižením vylučováni ze společnosti, ještě dříve pro ně ve společnosti nebylo místo. První náznaky péče o handicapované nastávala s příchodem křesťanství, kdy byla zakládána různá zařízení v kláštrech. V současnosti existují různá zařízení, která poskytují dostatečnou péči, ať už se jedná o péči dlouhodobou či krátkodobou. I přes vysokou snahu krajů, obcí, občanů a v případě občanských sdružení i dobrovolníků, se organizace, zabývající se problematikou sociální péče, dostávají do velkých problémů.

Cílem práce je popis sociální politiky, dobrovolnické činnosti a rozbor problematiky, týkající se občanských sdružení v oblasti sociální politiky, a návazně analýza ekonomických a sociálních aktivit vybrané organizace ve vztahu k péči o handicapované osoby.

Práce je rozdělena do sedmi hlavních kapitol. První kapitola popisuje sociální politiku České republiky z hlediska hospodářské politiky. Jsou zde uvedeny základní pojmy týkající se problematiky sociální politiky, jako jsou subjekt, objekt a nástroje sociální politiky.

Předmětem druhé kapitoly je popis dobrovolnické péče. Je zde uvedeno, že dobrovolnictví se uplatňuje zejména v organizacích neziskového sektoru, který je též stručně popsán v této kapitole. Dále jsou zde uvedeny typy dobrovolnické činnosti a oblasti pro výkon dobrovolnictví. Nelze zapomenout na bariéry, které se mohou objevit při výkonu dobrovolnické péče.

Třetí kapitola pojednává o občanských sdruženích obecně. Je zde uvedeno, jak se sdružení tohoto typu zakládají, podle jakého zákona se řídí a v neposlední řadě proč je dobré občanské sdružení zakládat.

Čtvrtá a pátá kapitola patří do praktické části bakalářské práce. Zde je popsána vybraná organizace, její působení a organizační struktura zaměstnanců. Jelikož občanské sdružení poskytuje více sociálních služeb, je nutné mít pro každou službu vlastní organizační strukturu zaměstnanců. Proto jsou uvedeny organizační struktury dvou základních poskytovaných

služeb. Dále jsou nastíněny aktivity a služby, které sdružení poskytuje svým klientům. Součástí jsou i ceníky služeb.

Poslední dvě kapitoly bakalářské práce představují ekonomickou analýzu sdružení. Ta je zaměřena především na náklady a výnosy organizace, ze kterých bylo zjištěno, zda organizace hospodáří se svými prostředky efektivně. V kapitole je také uvedena rozvaha aktiv a pasiv pro představu, s jakým majetkem organizace disponuje. Na tuto kapitolu navazuje SWOT analýza. V té jsou uvedeny silné a slabé stránky organizace a příležitosti a hrozby, jež sdružení ovlivňují z vnějšího prostředí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. SOCIÁLNÍ POLITIKA

Sociální politika úzce souvisí s hospodářskou politikou. Tato provázanost pramení z poznání, že každé hospodářsko-politické opatření má své sociální dopady a naopak. Aby byla sociální politika účinná, je nezbytná vysoká výkonnost ekonomiky, a tedy i účinná hospodářská politika. Účinná hospodářská politika pak napomáhá produkci zdrojů, které jsou základem pro financování sociální politiky. Můžeme tedy říci, že hospodářská politika svými opatřeními zajišťuje ekonomickou bázi sociální politiky. V tomto případě je sociální politika vzhledem k hospodářské politice v pasivní roli. Aktivní role sociální politiky vůči hospodářské politice spočívá ve vytváření předpokladů a dispozic lidí pro pracovní výkon, v jejich motivaci k odpovědné činnosti a k seberealizaci. Je založena na aktivních složkách sociální politiky (vzdělávací politice, zdravotní politice, politice bydlení apod.) Je tedy zřejmé, že hospodářská politika a sociální politika se navzájem velmi silně ovlivňují [26].

1.1. Funkce sociální politiky

Sociální politiky plní řadu funkcí, kterými rozumíme schopnost sociální politiky vyvolávat efekty ve vztahu k objektům, schopnost sledovat a realizovat určitý vytyčený cíl.

Mezi základní funkce patří [18]:

- Ochranná funkce

Je jednou z historicky nejstarších funkcí. Její podstatou je zmírnění či odstranění důsledků určitých sociálních událostí spojených se světem práce (např. nezaměstnanost), nebo s rodinnými a životními událostmi (stáří, nemoc).

- Rozdělovací a přerozdělovací funkce

Patří k jedné z nejvýznamnějších, ale současně nejsložitějších funkcí. Přerozdělovací funkce je spojena s řešením rozdílů a nerovností v životních podmínkách lidí. Základ přerozdělovací funkce tkví v modifikaci prvotního rozdělování, v přerozdělování toho, co již bylo jednou nedokonalé (díky nedokonalostem tržního mechanismu) rozděleno trhem. Konkrétní uplatnění přerozdělovací funkce se uskutečňuje především prostřednictvím daní a transferů. Přerozdělovací funkce se netýká pouze příjmů a bohatství a neznamena jen vertikální přerozdělování (od bohatých k chudým), ale ve stále větší míře se uskutečňuje i horizontální přerozdělování, tj. v rámci příjmových skupin.

- Homogenizační funkce

Řadí se k relativně novým funkcím sociální politiky a je s funkcí předcházející velmi těsně spojena. Směřuje k určitému příjmovému vyrovnání, ke zmírňování a odstraňování sociálních rozdílů v životních podmínkách sociálních subjektů. Nejvíce je její uplatnění patrné v sociální pomoci nízkopříjmovým skupinám obyvatelstva (jejich příjem je díky opatřením sociální politiky dorovnán do výše společensky uznávaného standardu, což vytváří podmínky pro zhruba stejné uspokojování základních životních potřeb těchto příjmových skupin obyvatelstva).

- Stimulační funkce

Je podpora žádoucího sociálního jednání jednotlivců a sociálních skupin v ekonomické sféře, ale i mimo ni. Orientuje se na stimulaci chtěného (či zamýšleného) vývoje sociálních procesů. Díky stimulační funkci, vytvářením záchranných sociálních sítí, garancí základních sociálních jistot, má sociální politika výrazný stabilizační efekt (tlumí sociální neklid, udržuje sociální smír, zabraňuje sociálním konfliktům).

- Preventivní funkce (profylaktická)

Dbá na to, aby vůbec k nežádoucím sociálním komplikacím nedocházelo. Vlastní naplňování cílů této funkce pak směřuje k odstraňování příčin různých nepříznivých sociálních situací. Prakticky tuto funkci plní všechny obory sociální politiky (nejzřetelněji pravděpodobně vzdělávací a zdravotní politika). V současné době preventivní funkce nabývá na důležitosti. Moderní sociální politika se neomezuje jen na pouhou ochranu a pomoc v nouzových situacích, ale znamená prakticky rozsáhlou existenční prevenci orientovanou na zvládnání životního stylu. Předpokládá rozsáhlou osvětovou činnost a dále pak rozvinutí poradenství všeho druhu (poradenství pro nezaměstnané apod.).

1.2. Principy sociální politiky

Sociální politika je tvořena řadou principů, přičemž mezi nejdůležitější řadíme [3]:

- Princip sociální spravedlnosti

Je nejstarším a současně i nejdůležitějším principem sociální politiky, protože sociální spravedlnost je základem právního řádu demokratického státu. O sociální spravedlnost usiluje každá demokratická společnost, a proto tento princip by měl patřit k základním mravním hodnotám každého jedince ve společnosti.

- Princip sociální solidarity

Vychází z vědomí lidské sounáležitosti, z přesvědčení, že člověk je tvor společenský. Spravedlnost je zde výrazem lidského porozumění a pospolitosti, takže solidarita vzniká především spontánně jako mnohotvará charitativní činnost, jejímiž nositeli jsou různé nevládní organizace. Kromě toho je solidarita realizována také na základě celospolečenského konsensu redistribuční a transferovou politikou státu.

- Princip subsidiarity

Má základy v přesvědčení, že každý musí nejprve pomoci sám sobě. Stát začne pomáhat teprve tehdy, až jsou všechny varianty a možnosti takovéto „samopomoci“ vyčerpány. Diskuse o tomto principu sociální politiky jsou v poslední době velmi četné. Tento princip totiž narušuje vazbu občan-stát a jeho kritici namítají, že jeho uplatňování může vést k vážným sociálním důsledkům.

- Princip participace

Je výrazem požadavku, aby v demokratické společnosti měl každý její člen možnost participovat na jejím fungování. Členové společnosti by tedy měli mít možnost účastnit se toho, co bezprostředně jejich život ovlivňuje. Díky tomu člověk přestává být jen pasivním příjemcem sociální pomoci, ale stává se aktivním účastníkem tohoto procesu.

1.3. Obsah a základní charakteristiky sociální politiky

Sociální politika je vždy součástí určitého společenského celku. Společnost je tvořena celou řadou prvků, hovoříme o sférách či dimenzích společenského rozvoje. Kdyby měly být tyto sféry vymezeny, jednalo by se zejména o sféru ekonomickou, sociální, ekologickou, vědecko-technickou a politickou.

Žádoucí je bezporuchový rozvoj všech sfér. Sociální politika se nevyvíjí samostatně, izolovaně, ale v souladu se všemi výše zmíněnými sférami a v kontextu s celou řadou norem ať už ekonomických, politických, či mravních. Při zkoumání sociální politiky je důležité se zajímat [18]:

- Co sociální politika řeší a co je její náplní,
- kým jsou určována sociálně politická opatření a ke komu směřují (subjekty a objekty sociální politiky),

- jaké jsou cíle sociální politiky, jak jsou tyto cíle naplňovány a uplatňovány v praxi a pomocí jakých nástrojů.

1.3.1. Subjekty sociální politiky

Do subjektů sociální politiky patří stát a jeho orgány, zaměstnavatelé a další instituce [18].

- Stát a jeho orgány

Důležitá role v tomto směru patří parlamentu, který vytváří a schvaluje legislativní opatření, jež mají rozhodující význam pro sociální politiku, a to nejen pro státní sociální politiku. Vláda a správní orgány státu odpovídají za uskutečňování konkrétní sociální politiky v daném čase.

Role státu v sociální politice se zásadně mění. Jde o fundamentální změnu přístupu, jejímž obsahem je především odchod od státního paternalismu k participaci. Co nejširší okruh sociálních potřeb občanů a rodin bude zabezpečován vlastními silami, tj. především pracovním příjmem a z něho konstituovanými dávkami. Stát svou podporou a pomocí bude zasahovat pouze tam, kde ze subjektivních či objektivních důvodů nestačí občan nebo rodina zabezpečit své potřeby vlastními silami na společensky přijatelné úrovni, a rovněž tam, kde má stát zájem člověka a rodinu stimulovat, podpořit, popřípadě chránit.

- Zaměstnavatelé

Jsou povinni zabezpečovat opatření stanovená státem a jeho orgány. Tím ovšem jejich úloha jako subjektu sociální politiky nekončí. Realita ekonomického a sociálního vývoje si vynutila vedle zákonných i dalších opatření „dobrovolná“ sociálně politická opatření zaměstnavatelů, která směřují ke svým zaměstnancům a která lze označit jako „podnikové sociální služby“ či „podnikovou sociální politiku“.

- Další instituce

Do této skupiny se řadí především zaměstnavatelské a zaměstnanecké odborové orgány, například různé komory zaměstnavatelů, zaměstnanecké svazy, odborové svazy a orgány, orgány tripartity, obce, občanské iniciativy, dobročinné organizace, charitativní instituce, církve, občany, rodiny, domácnosti.

1.3.2. Objekty sociální politiky

V minulosti, zejména v počátcích rozvoje systémů sociální politiky, nebyla pokryta těmito systémy celá společnost, ale pouze určité handicapované sociální či profesní skupiny – nemocné, zdravotně postižené, staré lidi, sirotky, dělnictvo, nezaměstnané apod. Jejich vývoj ale postupně vedl k vytvoření moderních systémů komplexního sociálního zabezpečení, jehož adresáty a účastníky jsou všichni občané. Nárok na sociální zabezpečení a základní sociální jistoty je dnes obecně považován za součást základních lidských práv a občanských svobod a je upraven a chráněn příslušnými mezinárodními úmluvami a organizacemi. Pro ilustraci je uveden přehled oblastí sociální politiky ve vyspělých demokraciích v 80. a 90. letech dvacátého století.

Tabulka 1: Přehled oblastí sociální politiky

Oblast práce	Sociální zabezpečení
I. Řízení a regulace trhu práce a řízení lidských zdrojů <ul style="list-style-type: none">• makroekonomická politika• aktivní politika zaměstnanosti	I. Přímé sociální transfery <ul style="list-style-type: none">• sociální pojištění• sociální podpora• všeobecné uplatnění transferů
II. Regulace pracovních podmínek a standardů <ul style="list-style-type: none">• minimální mzda• práva zaměstnanců• pracovní doba a kvalita práce• hranice odchodu do důchodu	II. Nepřímé sociální transfery <ul style="list-style-type: none">• úlevy na daních ze sociálních důvodů• různé daňové zatížení• produkční dotace (intervence do cen)
III. Vztahy mezi zaměstnavateli a zaměstnanci <ul style="list-style-type: none">• rámec pro kolektivní vyjednávání• demokracie na pracovišti a ve firmě• sociální dialog a vyjednávání	III. Sociální služby <ul style="list-style-type: none">• školní vzdělání hrazené a podporované ze státních zdrojů• zdravotní péče• bytová politika• sociální péče
IV. Sociální diskriminace <ul style="list-style-type: none">• diskriminace z titulu pohlaví a rasy• dělba práce mezi pohlavím• ostatní formy diskriminace	

Zdroj: [18]

1.4. Nástroje sociální politiky

Nástroje sociální politiky by měly respektovat základní principy a cíle sociální politiky. Lze rozlišit nástroje různého řádu (významnosti) počínaje právním řádem a konče nástroji bezprostředně aplikačními.

Základním nástrojem v každé demokratické společnosti je právní řád, v jeho rámci sociálně-právní legislativa. Z jiného pohledu se může například jednat o systém daní a transferových plateb, nadační, charitativní, církevní činnost či o instituce a instituty sociální politiky (např. sociální pojištění, institut opatrovnictví, sociál. služby, azyly apod.).

Nástrojem sociální politiky jsou svým způsobem i sdělovací prostředky (podílejí se na formování názoru a postojů veřejnosti k sociálním problémům), také vzdělávací aktivity (umožňují snazší zapojení na trhu práce, brání chudobě), institut poradenství, nátlakové akce (které se užívají k prosazování zájmů některých sociál. skupin - např. stávky, petiční akce) apod.

Významným nástrojem z hlediska časového horizontu je sociální doktrína (vize) jako dlouhodobá směrnice pro praktickou SP a sociální program jako nástroj sloužící k prosazování doktríny a nástroj k hledání cest jak dosáhnout dlouhodobých cílů, jakými prostředky a jakými konkrétními kroky. Nástrojem krátkodobého charakteru je kolektivní vyjednávání. V ČR se uplatňuje od roku 1989. Je to mechanismus dosahování konsenzu, proces, ve kterém dochází k jednání o určitých sociálních skutečnostech mezi sociálními partnery (sociálními partnery jsou odborové svazy hájící zájmy zaměstnanců, zaměstnavatelské svazy a stát - vláda). Kolektivní vyjednávání má preventivní charakter, má především předcházet konfliktům a problémy řešit ex ante a nikoli následně. Výsledkem kolektivního vyjednávání jsou kolektivní smlouvy. Existují různé typy: generální dohoda, kolektivní smlouva vyššího typu, podnikové kolektivní smlouvy [19].

Za nástroje sociální politiky, které mají již konkrétně aplikační charakter, lze považovat [19]:

- Sociální příjmy

Jsou to příjmy spojené s opatřeními sociální politiky. Představují velice významný nástroj sociální politiky. V ČR je tvoří zejména dávky důchodového a nemocenského pojištění, dávky státní sociální podpory, peněžité dávky sociální pomoci a podpory v nezaměstnanosti.

- Sociální služby

Tvoří široké spektrum služeb. Jejich funkcí je uspokojování specifických potřeb určitých skupin obyvatelstva poskytnutím služby. Jsou jimi myšleny nejen sociální služby v tradičním slova smyslu, tj. služby spojené s péčí o nemohoucí, sociálně narušené občany, ale i služby ve sféře zdraví, vzdělávání, bydlení, jakož i služby spojené s poradenstvím, jehož cílem je poskytovat programovou i situační informaci nejrůznějšího druhu (např. předmanželské poradenství, poradenství pro alkoholiky, toxikomany).

- Věcné dávky

Jsou spojeny s ochranou zdraví. Jde především o léky, zdravotní pomůcky (berle, protézy) a ochranné pracovní pomůcky. Uplatňují se také v případech sociální pomoci (např. poskytnutí šatstva, potravin) v situacích, kdy není zaručeno, že peněžité pomoci bude využito k zamýšlenému účelu.

- Účelové půjčky

Jde o poskytování různých zvýhodněných půjček k ovlivňování různých sociálních situací či událostí v životě lidí (např. půjčky na vzdělání, k podpoře bydlení). Od ostatních nástrojů se odlišují tím, že půjčky jsou návratné a jejich „sociální efekt“ z hlediska jedince či rodiny je dán výhodnějšími podmínkami jejich poskytování a samozřejmě jejich okamžitou dostupností.

- Úlevy a výhody

Jsou poskytovány různým skupinám obyvatelstva, např. mladistvým, studujícím, důchodcům.

- Ceny spotřebního zboží a služeb, respektive státní regulace těchto cen

Ceny byly výrazným nástrojem sociální politiky v socialistickém režimu, nyní v tržním hospodářství se stává cena především ekonomickým nástrojem a její význam pro sociální oblast je omezen (např. regulované nájemné či některé léky).

2. DOBROVOLNICTVÍ

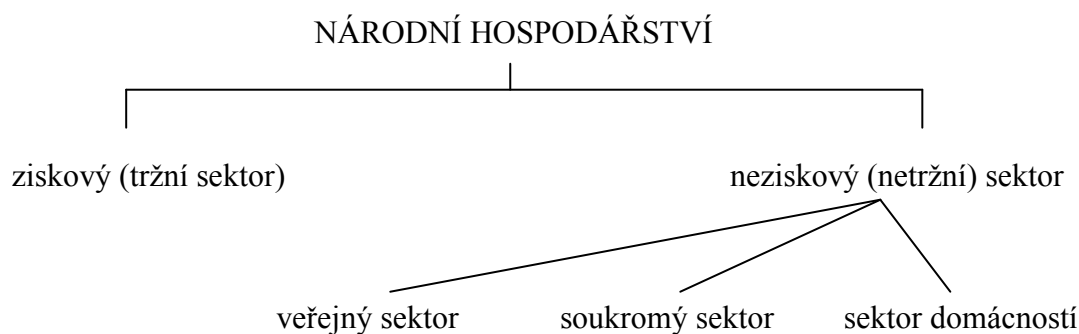
Dobrovolnictví je jev, který provází lidskou společnost už tisíce let. Jeho význam v různých dobách kolísal, někdy bylo téměř neviditelné a zcela na okraji zájmu mocných, jindy byl zase dobrovolnický entuziasmus okázale oceňován a měl klíčový význam pro fungování či vzestup celé společnosti [24].

Dobrovolnictví je samostatná činnost prováděná ve prospěch druhých bez nároku na finanční odměnu. Častým typem dobrovolnictví je zapojení se do činnosti neziskové organizace [1].

2.1. Nezisková organizace

Neziskový (netržní) sektor je část národního hospodářství, ve které subjekty v ní fungující a produkující statky, získávají prostředky pro svoji činnost cestou tak zvaných přerozdělovacích procesů. Cílovou funkcí neziskového sektoru není zisk ve finančním vyjádření, ale přímé dosažení užitku, zpravidla má tento podobu veřejné služby. V této skutečnosti spočívá základní ekonomické specifikum neziskových organizací [16].

Následující obrázek znázorňuje členění národního hospodářství podle principu financování.

Obrázek 1: Členění národního hospodářství podle principu financování

Zdroj:[16]

2.1.1. Neziskový sektor a jeho členění

Neziskové (či nevýdělečné) organizace, které tvoří neziskový sektor, jsou organizace, které nebyly založeny či zřízeny za účelem podnikání. Jsou to organizace, o jejichž činnost je jiný zájem, ať už státu, společnosti či určité skupiny lidí.

Neziskové organizace můžeme třídit podle celé řady kritérií. Může se jednat o následující kritéria [20]:

- Zakladatel,
- způsob financování,
- globální charakter poslání,
- typ převládající činnosti,
- charakteristiky realizovaných činností (oborové členění),
- právně organizační norma.

Neziskové organizace jsou charakterizovány následujícími znaky [20]:

- Jsou právníckými osobami,
- nejsou založeny za účelem podnikání,
- jejich účelem není produkce zisku,
- mohou, ale i nemusí být financovány z veřejných rozpočtů,
- uspokojují konkrétní potřeby občanů a komunit.

2.1.2. Neziskový soukromý sektor

Neziskový soukromý sektor tvoří tu část národního hospodářství, jejíž cílovou funkcí není zisk, ale přímý užitek a který je financován z financí soukromých fyzických a právníckých osob, jež se rozhodly vložit prostředky do konkrétní produkce nebo distribuce statků, aniž by očekávaly, že jim tento vklad přinese finančně vyjádřený zisk, přičemž příspěvek z veřejných financí není vyloučen.

Pro organizace působící v rámci neziskového soukromého sektoru platí charakterové rysy neziskových organizací, navíc se však vyznačují dalšími znaky, např. mají svou autonomii (nejsou řízeny z vnějšího okolí), členství v těchto organizacích je až na výjimky (profesní komory) dobrovolné, vytváří neformální členské struktury (ovšem v rámci zákona).

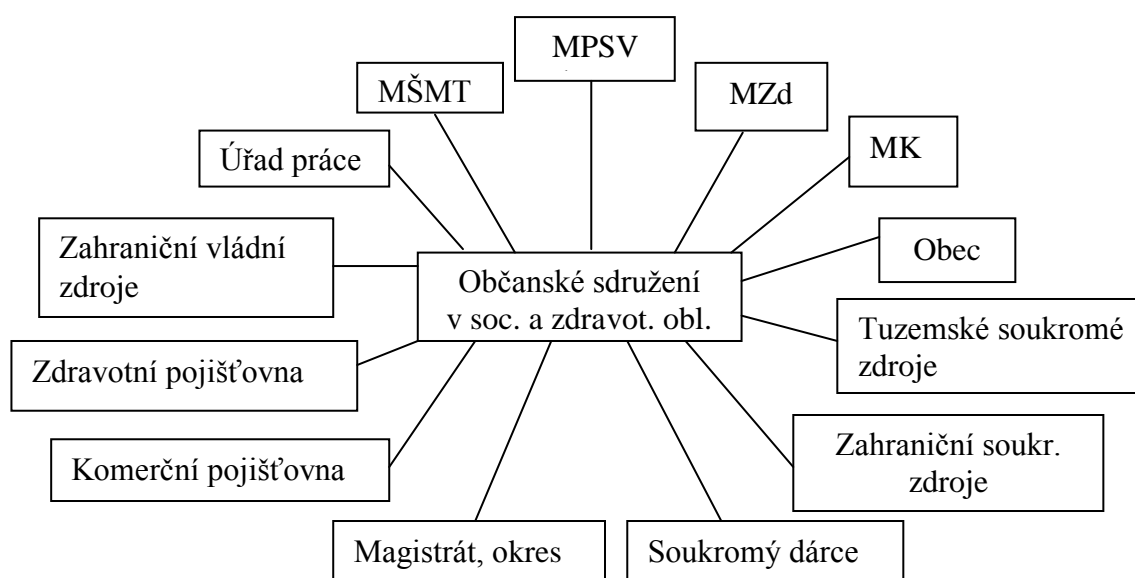
2.1.3. Získávání finančních prostředků

Po založení neziskové především soukromé organizace, bývá zpočátku jediným zdrojem „jen“ lidské nadšení a dobrovolná práce. Velmi brzy však každá organizace zjistí, že pokud chce pracovat dobře a profesionálně, nezbyvá než svou činnost zabezpečit i finančně.

Získávání prostředků, fundraising, se proto stává běžnou součástí práce každé neziskové organizace.

Zdroje financování je možné rozdělit do těchto základních skupin [17]:

- Státní instituce a samospráva,
- nadace tuzemské i zahraniční,
- podniky a podnikatelé,
- individuální dárci tuzemští i zahraniční,
- vlastní činnost,
- členské příspěvky,
- loterie,
- daňové úlevy.

Obrázek 2: Příklad možného financování neziskové soukromé organizace působící v sociální a zdravotní sféře

Zdroj: [17]

2.2. Charakteristické oblasti dobrovolnictví

Nejčastěji se s dobrovolníky lze setkat v nestátních neziskových organizacích – občanských sdruženích, účelových zařízeních církví a v obecně prospěšných společnostech. Jsou to základní organizační formy, jejichž prvotním cílem není zisk, ale poslání a cíl jejich činnosti. Dobrovolníci zatím pronikají do škol, nemocnic a domovů pro seniory, které patří mezi tzv. kamenné neziskové organizace nebo, jinak řečeno, bývalé rozpočtové a příspěvkové organizace ještě před nedávnou dobou zřizované a spravované státem.

V následujícím přehledu bude upozorněno na širší záběr dobrovolné činnosti či služby. Přehled není vyčerpávající, názvy organizací jsou uvedeny pro ilustraci [21].

- Ochránci životního prostředí,
- humanitní organizace a organizace na ochranu lidských práv,
- sociální a zdravotní oblast,
- kulturní oblast,
- sportovní a vzdělávací činnost,
- zahraniční dobrovolná služba.

2.3. Bariéry rozvoje dobrovolnictví

Hlavní bariérou většího rozvoje je pasivita při vyhledávání a získávání dobrovolníků. Tento nedostatek si pracovníci některých domovů uvědomují a plánují zlepšení např. zavedením role koordinátora dobrovolníků.

Další bariéry představují [22]:

- Nedostatečné řízení činnosti dobrovolníků,
- nezájem domova o dobrovolníky,
- obavy z rizika úrazu,
- obavy ze zneužití klienta dobrovolníkem,
- nedůvěra v čestné motivy dobrovolníka,
- pracovní vytíženost současných pracovníků,
- nedostatek informací o dobrovolnictví,

- názor, že nejsou zájemci o dobrovolnictví.

2.4. Typy dobrovolnické činnosti a služby

Existuje několik pohledů na dobrovolnou činnost či službu [21]:

- Z hlediska historického vývoje

Při určitém zjednodušení rozeznáváme vývojově starší – evropský model dobrovolnictví – komunitní, kdy se na základě společných zájmů dobrovolníci spontánně setkávají v přirozeném společenství, jakým je církev či sportovní nebo dětská organizace. Na druhé straně stojí mladší – americký model dobrovolnictví – manažerský, kdy s dobrovolníky pracují profesionálně vedená dobrovolnická centra, která vyhledávají altruisticky zaměřené občany a nabízejí jim dobrovolnictví v řadě oborů lidské činnosti i organizací.

V našich podmínkách se objevují oba modely, jak „komunitní“, tak „manažerský“. Komunitní model převládá tam, kde jsou dobré mezilidské vztahy nebo kde jsou dostatečným pojítkem cíl a poslání organizace. Proto tento model převládá u charitativních a humanitárních organizací církví a náboženských společností. Manažerský model má své místo ve větších městech, jeho záběr je širší a může účinněji propojovat potřeby dobrovolné pomoci s nabídkou od občanů.

- Z hlediska cesty, kterou se dobrovolnictví ubírá

- Dobrovolnictví, jež vzniká „zdola nahoru“

Je založené na neformální skupině přátel, která se pustila do společné činnosti a postupně zraje k neformální strukturované skupině a dále až k registrované neziskové organizaci. Tímto způsobem začínala po roce 1989 řada neziskových aktivit a hnutí – některé zanikly, jiné zůstaly na čistě dobrovolné úrovni, ale většina z nich je dnes součástí neziskového sektoru jako funkční a potřebná občanská sdružení, účelová zařízení církví či obecně prospěšné společnosti.

- Dobrovolnictví, které působí „zvenčí dovnitř“

V tomto případě jde o strukturovanou organizaci, v níž pracují profesionálové a která se rozhoduje začít s dobrovolníky spolupracovat či stávající spolupráci s dobrovolníky lépe organizovat. Jedná se např. o domovy seniorů, nemocnice a školy.

- Podle role, kterou dobrovolnictví hraje v organizaci

Lze také mluvit o míře využití pomoci dobrovolníků.

- Na dobrovolnicích je přímo závislý chod organizace

Vedle malé skupiny profesionálů se dobrovolníci podílejí na naplňování hlavních cílů organizace. Tento typ je charakteristický např. pro zajišťování humanitárních akcí, pro ekologické iniciativy a kampaně. Dobrovolníci jsou v tomto případě rozhodující silou organizace. Bez jejich účasti by nebylo možné realizovat příležitostné akce, kterými se organizace prezentuje a naplňuje své poslání.

- Dobrovolníci vykonávají činnosti spolu s profesionálními zaměstnanci

Dobrovolná činnosti není základem provozu organizace. Tento typ se nejčastěji objevuje u sociálních a zdravotních organizací. Kdyby činnosti nevykonávali dobrovolníci, musela by být zajištěna profesionálně. U tohoto typu spolupráce dobrovolníci významně přispívají ke snížení finančních nákladů organizace.

- Činnost dobrovolníků není pro vlastní chod organizace nepostradatelná, ale dobrovolná činnost pomáhá zkvalitňovat poskytované služby či usnadňovat provoz. Jedná se o aktivity, jako jsou vycházky s klienty, výtvarné či jazykové kroužky a další volnočasové aktivity. Dobrovolníci zde představují doplnění služeb či zvýšení jejich kvality, ale organizace by bez nich mohla existovat.

- Z hlediska časového vymezení

- Dobrovolné zapojení při jednorázových akcích (kampaních, sbírkách, benefičních koncertech apod.), které se pořádají jednou či několikrát do roka. Tyto akce jsou zároveň vhodnou formou k získávání nových dobrovolníků či ke spolupráci s příznivci organizace, kteří ale nemají víc času než několikrát ročně – v tomto případě nemusí být činnost dobrovolníka příliš formalizována, dohoda o jeho pomoci bývá jen ústní.

- Dlouhodobá dobrovolná pomoc, která je poskytována opakovaně a pravidelně – např. tři hodiny jedenkrát týdně po dobu celého roku. Jedná se o častou formu dobrovolného závazku, který je splnitelný pro dobrovolníka a užitečný svojí pravidelností pro organizaci. Vyplatí se mít sepsanou dohodu o spolupráci mezi dobrovolníkem a organizací, v níž jsou upraveny závazky, práva a povinnosti obou stran.

- Dobrovolná služba, kterou lze chápat jako dobrovolný závazek je dlouhodobě, na dobu několika měsíců i let věnovat dobrovolné práci obvykle mimo svojí zemi. Zde hraje významnou roli příprava dobrovolníka na jeho misi, včetně nákladů spojených s jeho cestou, pobytem i případnými dalšími výdaji, jako je zdravotní a sociální

pojištění a další náklady spojené s jeho vysláním. Dobrovolná služba je profesionálně organizována a náklady na její realizaci mohou být dost vysoké.

3. OBČANSKÉ SDRUŽENÍ

Občanské sdružení je nejčastější právní formou neziskové organizace v ČR. Mezi další formy patří obecně prospěšná společnost, nadace či nadační fond. Problematiku občanských sdružení upravuje zákon o sdružování občanů č. 83/1990 Sb [4].

3.1. Založení občanského sdružení

Podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, mají občané právo se svobodně sdružovat. K výkonu tohoto práva není třeba povolení od státního orgánu, pokud se nejedná o sdružování občanů v politických stranách a politických hnutích, o výtěžnou činnost nebo zajištění řádného výkonu určitých povolání, o církve a náboženské společnosti.

3.1.1. Registrace a vznik sdružení

Sdružení vzniká registrací. Návrh na registraci mohou podávat nejméně tři občané, z nichž alespoň jeden musí být starší 18 let („přípravný výbor“). Návrh podepíše členové přípravného výboru a uvedou svoje jména a příjmení, data narození a bydliště. Dále uvedou, kdo z členů starších 18 let je zmocněncem oprávněným jednat jejich jménem. K návrhu připojí stanovy ve dvojím vyhotovení, v nichž musí být uvedeny [25]:

- název sdružení,
- sídlo,
- cíl jeho činnosti,
- orgány sdružení, způsob jejich ustavování, určení orgánů a funkcionářů, oprávněných jednat jménem sdružení,
- ustanovení o organizačních jednotkách, pokud budou zřízeny, a pokud budou jednat svým jménem,
- zásady hospodaření.

Návrh na registraci se podává ministerstvu vnitra České republiky. I když jsou formality pro registraci splněny, ministerstvo může registraci zamítnout např. z důvodu, že stanovy obsahují diskriminující opatření proti členům anebo jsou namířeny proti nečlenům. Pokud ministerstvo nezjistí důvod k odmítnutí registrace, provede do 10 dnů od zahájení řízení registraci a v této lhůtě zašle zmocněnci přípravného výboru jedno vyhotovení stanov, na

němž vyznačí den registrace, kterým je den odeslání. Jinak ministerstvo do 10 dnů odmítne registraci. Proti rozhodnutí o odmítnutí se lze odvolat k Nejvyššímu soudu.

Dalším krokem existence občanského sdružení je svolání členské schůze, kde by mělo proběhnout schválení stanov a volba statutárních orgánů. Až do jejich vytvoření jedná jménem sdružení přípravný výbor, pokud stanovy neurčují něco jiného. Na ustanovující členské schůzi by mělo být konstatováno, kdo je v souladu se stanovami zakládajícím členem, popřípadě se mohou přijmout další členové a teprve poté by mělo dojít k volbě orgánů sdružení. Jestliže předsedu volí jiný orgán sdružení než členská schůze (např. výbor), je vhodné, aby tato volba byla provedena okamžitě. O zakládající členské schůzi je potřeba vést pečlivý zápis obsahující podepsanou prezenční listinu. Jestliže proběhne i schůze jiného orgánu sdružení (např. výboru), pak je potřeba pořídit zápis i z tohoto jednání. Tyto zápisy mohou být fyzicky na jednom papíře [4].

3.2. Důvody proč zakládat občanské sdružení

Prvním důvodem proč založit občanské sdružení je výhoda spojení s lidmi, kteří sledují stejný cíl. Hlas takto vytvořené skupiny může obecně mít (i když to tak vždy nemusí být) větší váhu než hlas jednotlivce. Občanská sdružení se například mohou za určitých podmínek stát účastníky správního řízení, v němž se rozhoduje o velkých investičních projektech. Druhou výhodou je, že o. s. je osvobozeno od některých správních poplatků. Toto osvobození je stanoveno v zákoně č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích. Zákon nestanovuje osvobození občanských sdružení paušálně, ale v Sazebníku, který je přílohou zákona. Nezanedbatelnou výhodou je také skutečnost, že občanské sdružení má šanci získat granty na podporu své činnosti, a to jak od soukromých dárců tak od nadací, mezinárodních institucí či českých ministerstev [4].

II. PRAKTICKÁ ČÁST

Cílem práce je deskripce činnosti a analýza ekonomické situace u náhodně vybrané organizace typu občanského sdružení dobrovolnické péče v Královéhradeckém kraji.

K tomu byly použity materiály ze stanov sdružení, plánu činnosti, účetních závěrek, výročních zpráv a metodických postupů organizace.

4. PŘEDSTAVENÍ OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ

Občanské sdružení „O“ podporuje rodiny s dětmi s handicapem, aby mohly žít stejný život jako jejich zdraví vrstevníci – aby děti mohly navštěvovat školu, aktivně trávit svůj volný čas, stejně jako zažívat všechny další věci, které jsou chápány ostatními lidmi jako samozřejmé – pokud je mohou bez obtíží využívat. Působí v okrese Rychnov nad Kněžnou a sdružuje rodiny s dětmi s handicapem.

Nabízí rodinám dětí se zdravotním postižením takové možnosti, které mají za úkol rodinu posílit, zachovat její soudržnost, aby byla schopna a ochotna vychovávat s láskou své dítě s postižením, aby přijala jeho handicap a naučila se s ním žít.

Rodiny, které mají dítě s postižením, se stávají členy sdružení, protože si uvědomují velikou podporu skupiny lidí, která řeší podobné problémy. Na společných setkáních si mohou povídat nejen o tom, co je trápí, ale naopak také o radostech, které jsou jiné, než v rodinách se zdravými dětmi, mohou si vzájemně předávat své zkušenosti a rady při péči a výchově dítěte s handicapem. Členové sdružení pomáhají při realizaci jednotlivých aktivit, pomáhají připravovat dlouhodobé plány a cíle.

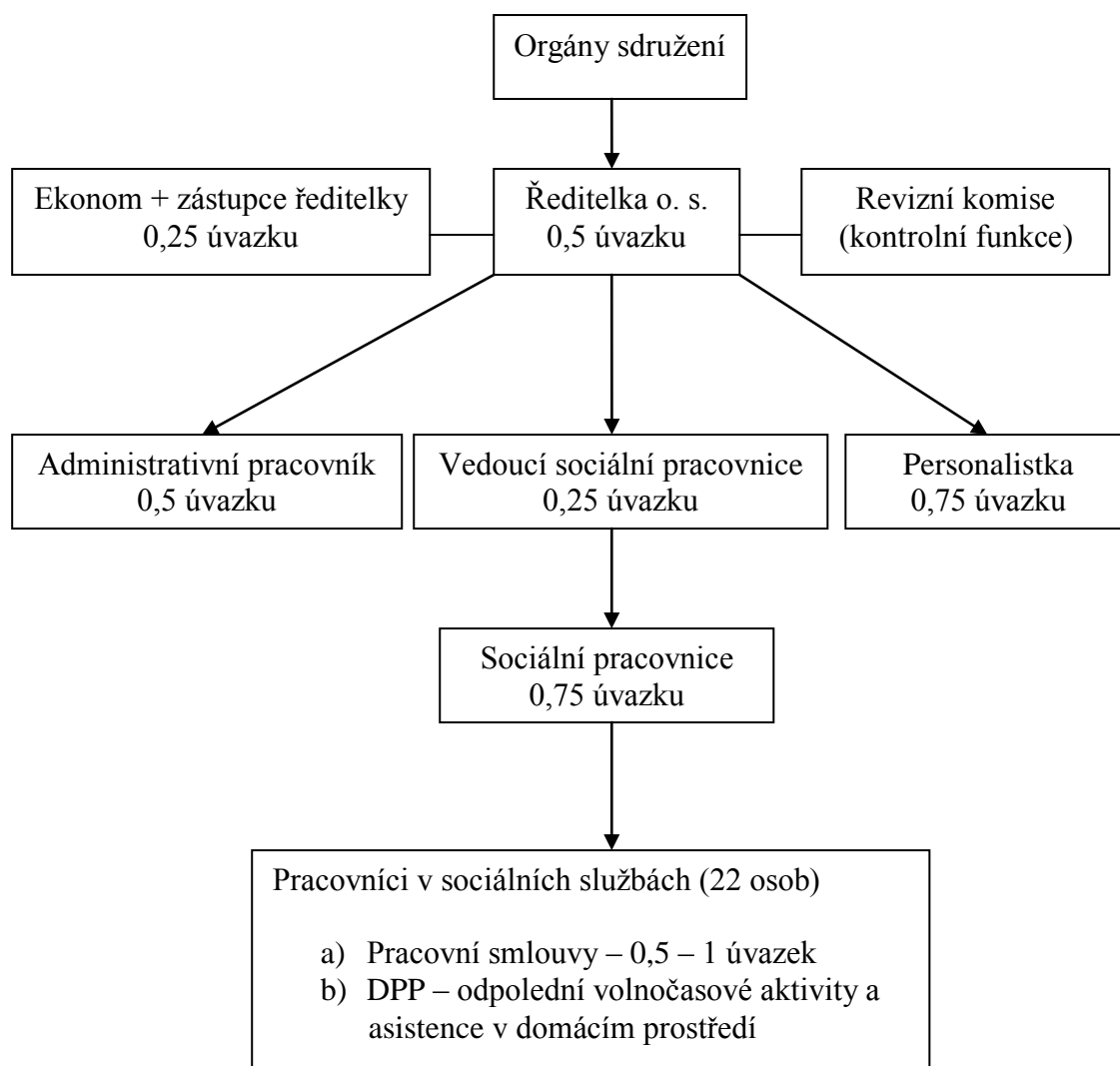
Pro zajištění dalších potřeb dětí s postižením a jejich rodin vyhledává o. s. vhodné dotační programy, které pomohou finančně zabezpečit realizaci aktivit přispívajících ke zkvalitnění života dětí s postižením a jejich rodin.

O. s. je nezisková organizace. Finanční prostředky na zabezpečení svých aktivit získává z členských příspěvků, od partnerů (Města a Obce regionu, dotace z Královéhradeckého kraje, MPSV i MŠMT a z částečných úhrad od rodin s postiženými dětmi). Oslovuje také firmy, které působí v rychnovském regionu, s žádostí o sponzorský příspěvek.

Za neméně důležité je pak považováno také seznamování veřejnosti s problematikou postižených a s možnostmi, jak jim mohou pomáhat – prezentací v tisku, v regionální televizi, ale i pořádáním akcí, kde dochází k integraci zdravých i postižených dětí [5].

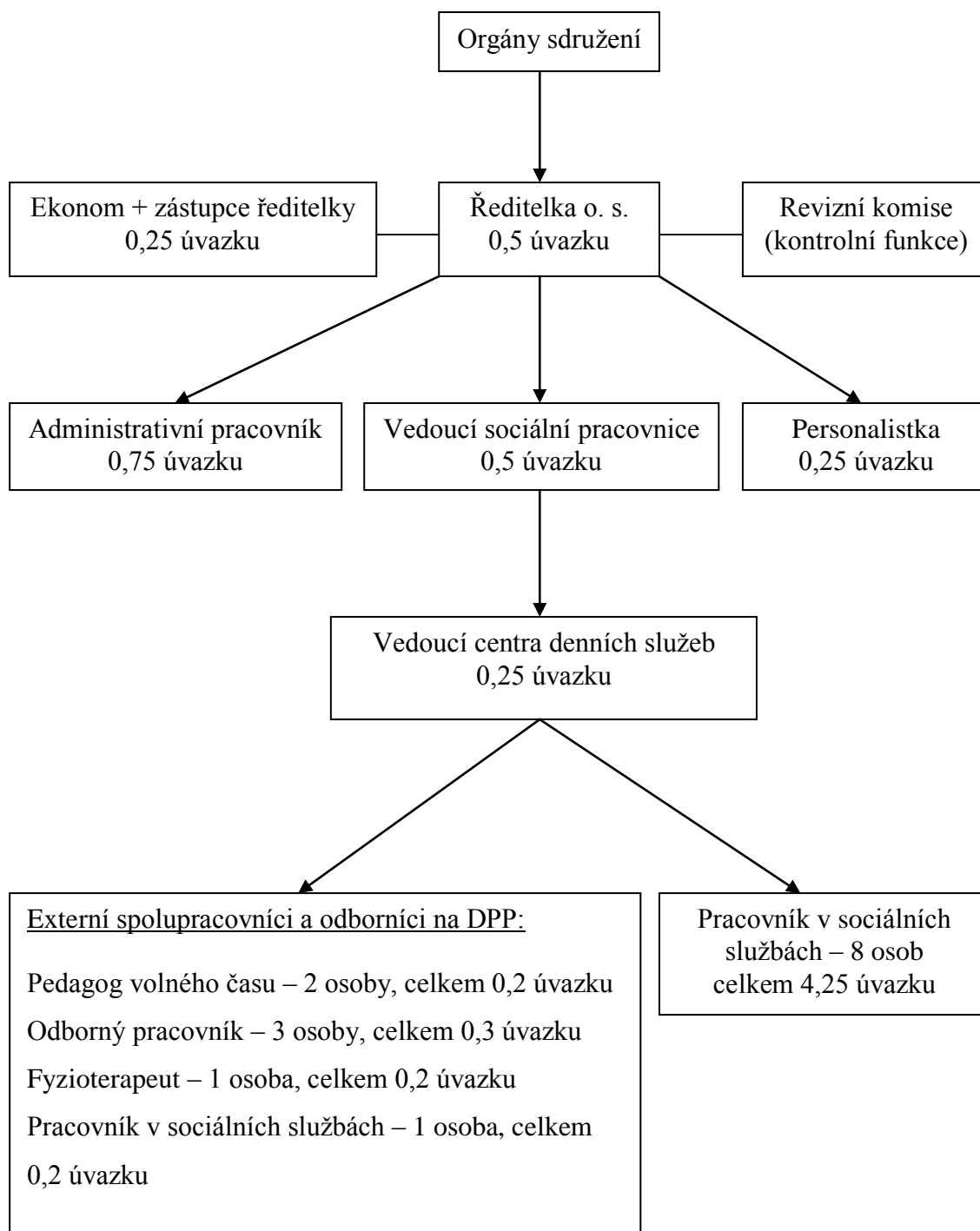
4.1. Organizační struktura organizace

Jelikož o. s. poskytuje několik sociálních služeb, je nutné, aby každá služba měla svou organizační strukturu zaměstnanců. Zde je uvedena struktura pro sociální službu Osobní asistence a Centrum denních služeb.

Obrázek 3: Organizační struktura o. s. služby Osobní asistence

Zdroj: [2]

Obrázek 4: Organizační struktura o. s. služby Centrum denních služeb

Zdroj: [2]

5. POSKYTOVANÉ AKTIVITY A SLUŽBY

Aktivity, které sdružení poskytuje, jsou canisterapie, hipoterapie, jednodenní akce, letní tábory a rekondiční pobyty.

5.1. Canisterapie

Canisterapie patří mezi terapeutické metody, které využívají pro léčebné účely psa. Přispívá k rozvoji hrubé a jemné motoriky, podněcuje verbální i neverbální komunikaci, rozvoj orientace v prostoru, nácvik koncentrace, rozvíjí sociální citění, poznávání a složku citovou. Na druhou stranu ale tam, kde je to třeba, psi podněcují ke hře a k pohybu. Zároveň mají velký vliv na psychiku a přispívají k duševní rovnováze. Canisterapie je určena pro tělesně postižené (nejčastěji dětská mozková obrna, lehká mozková dysfunkce, svalová dystrofie, epilepsie), pro mentálně postižené, pro nemocné i seniory. U autistů potom dlouhodobým působením může pes plnit roli prostředníka mezi jejich světem a okolím. Nejvíce využívaným plemenem pro tento typ terapie jsou retrieveri. U společenské činnosti lze úspěšně pomáhat se psy všech ras, pohlaví a velikostí – podmínkou je jen dokonalé chování, povaha a zdraví.

Cílová skupina: Děti se zdravotním handicapem.

Hlavní přínos: Zlepšování psychomotorických dovedností dětí.

Potřebné vlastní pomůcky: Přezůvky, vhodný pracovní oděv na převlečení, svačinu a pití.

Počet zúčastněných: Terapeutické skupiny po 2 – 4 dětech (tento počet se ale může změnit v závislosti na aktuálních personálních a provozních možnostech) a dále probíhá individuální terapie pro jedno dítě.

Poplatek: 30,- Kč/hodinu [6].

5.2. Hipoterapie

Je to rehabilitační metoda využívající koně pro léčebné účely. Jízda na koni nebo jen kontakt s ním má nezanedbatelný vliv na lidskou psychiku. Jezdec se učí zvíře ovládat a spolupracovat s ním, ale také je zavázán k zodpovědnosti a péči o ně. Kontakt s koněm pomáhá nejen lidem s tělesným postižením, ale také pacientům s poruchami chování nebo s neurotickými obtížemi. Hipoterapie zlepšuje chůzi, oslabuje svalové napětí, pomáhá rozvoji dosud nezvládnutých pohybů, koordinaci pohybu, zesílení a sjednocení

senzomotoriky, zlepšení rovnováhy, znovunabytí řeči, zvyšování sebedůvěry i zlepšování adaptace jednotlivců.

Cílová skupina: Děti se zdravotním handicapem.

Hlavní přínos: Zlepšování psychomotorických dovedností dětí. Aktivní vyplnění volného času.

Poplatek: 30,- Kč za jednu jízdu v trvání 20 minut (platby jsou prováděny předem vždy na 10 jízd)

Jezdí se: Vždy po 20-ti minutách, počet koní závisí na počtu přihlášených dětí

Upozornění: Osoba, která vede koně, zodpovídá za koně. Za dítě zodpovídá rodič [9].

5.3. Jednodenní akce

Jednodenní akce mají za úkol dostat rodinu ze sociální izolace a jsou zaměřené na aktivní zapojení celé rodiny, na posílení její soudržnosti a vyrovnání se s handicapem svého dítěte. Změna prostředí je významným prvkem, který motivuje dítě (za spolupráce celé rodiny) k aktivnímu učení. Rodiny jsou aktivně zapojovány jak do přípravy programů, tak do jejich realizace.

Cílová skupina: Rodiny s dětmi se zdravotním handicapem.

Hlavní přínos: Posilovat dovednosti rodiny, které jí pomohou vyrovnat se s její situací a překonat nepříznivou sociální situaci [10].

5.4. Letní tábory

Letní tábory mají za úkol vést děti s handicapem k větší samostatnosti, spolupráci s vrstevníky a odpoutání se od rodiny. Tábory jsou určeny pro děti, které dovrší věku 8 let a chtějí si vyzkoušet něco nového, prožít dny volna se svými kamarády, získat tábornické dovednosti, hry, soutěže, výpravy do okolí, poznávání přírody.

Cílová skupina: Děti se zdravotním handicapem

Hlavní přínos: Osamostatnění se od rodiny [11].

5.5. Rekondiční pobyty

Rekondiční pobyty pro celé rodiny mají za úkol dostat rodinu ze sociální izolace a jsou zaměřené na aktivní zapojení celé rodiny, na posílení její soudržnosti a vyrovnání se

s handicapem svého dítěte. Změna prostředí je významným prvkem, který motivuje dítě (za spolupráce celé rodiny) k aktivnímu učení. Rodiny jsou aktivně zapojovány jak do přípravy programů, tak do jejich realizace.

Cílová skupina: Rodiny s dětmi se zdravotním handicapem.

Hlavní přínos: Posilovat dovednosti rodiny, které ji pomohou vyrovnat se s její situací a překonat nepříznivou sociální situaci [14].

Služby, které sdružení poskytuje, jsou Osobní asistence a Centrum denních služeb. Do 31. 8. 2012 sdružení poskytovalo službu Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Sociálně aktivizační služby byly součástí individuálního projektu Služby Sociální prevence v Královéhradeckém kraji. Projekt byl financován z ESF a státního rozpočtu ČR prostřednictvím Operačního projektu Lidské zdroje a zaměstnanost.

5.6. Osobní asistence

Posláním služby osobní asistence je pomoci dětem a mladým dospělým se zdravotním postižením, u kterých existuje riziko ohrožení vývoje nebo je vývoj ohrožen v důsledku nepříznivé sociální situace, realizovat všechny činnosti, které potřebují ke zkvalitnění života a začlenění do přirozeného sociálního prostředí.

Cílem služby je umožnit dítěti nebo mladému dospělému se zdravotním postižením zůstat ve svém domácím prostředí, které zná a je v něm spokojen. Nedílnou součástí Osobní asistence je vytvořit podmínky pro kvalitní integraci dětí a mladých dospělých se zdravotním postižením, umožnit dětem vzdělávat se kolektivní formou a tak získat nové zkušenosti a podněty a navazovat nové sociální kontakty. Podpoření sociálního začlenění, zabezpečovat co možná nejvyšší míry soběstačnosti a vést aktivní a nezávislý způsob života, je dalším úkolem OA. V neposlední řadě je důležité poskytnout dětem a mladým dospělým se zdravotním postižením pomoc v situacích, které nejsou schopni bez pomoci druhého zvládnout, kompenzovat postižení uživatele v činnostech, které nemůže vykonávat samostatně a dát jim možnost volného a svobodného pohybu podle svých potřeb a zájmů.

Cílovou skupinou jsou děti a mladí dospělí ve věku 3 – 26 let, kteří mají sníženou soběstačnost z důvodu tělesného, mentálního, kombinovaného nebo jiného zdravotního postižení a je tak ohrožen vývoj dítěte (jeho sociální začlenění) v oblastech sebeobsluhy,

komunikace s okolím, orientace v prostředí, společensky přijatelné chování, vzdělávání a další oblasti života a jejichž situace vyžaduje jiné osoby.

Z kapacitních důvodů poskytuje o. s. přednostně osobní asistenci ve školních a předškolních zařízeních v okrese Rychnov nad Kněžnou – v mnoha případech je právě zajištění osobního asistenta nezbytnou podmínkou průběhu kvalitní integrace dítěte se zdravotním postižením. Ve většině případů se přitom jedná o skupinovou integraci, tzn., že osobní asistent pomáhá v dané třídě více dětem. Jde výhradně o poskytování osobní asistence ve smyslu sociální služby – nikoli pedagogické asistence – a to v rozsahu úkonů popsanych v nabídce služeb. Kapacita osobní asistence je 80 uživatelů, danou kapacitu je možno navýšit v případě, že sdružení bude mít dostatečné finanční a personální zdroje.

Sdružení poskytuje v rámci osobní asistence tyto služby:

- Pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu – pomoc při podávání jídla a pití, pomoc při oblékání či svlékání, včetně speciálních pomůcek (např. ortézy, speciální obuv), pomoc při přesunu z vozíku a na vozík, na rehabilitační židli, pomoc při samostatném pohybu ve vnitřním i vnějším prostoru, pomoc při podávání léků.
- Pomoc při osobní hygieně – pomoc při použití toalety, při úkonech osobní hygieny (mytí rukou, čištění zubů, apod.)
- Výchovná, vzdělávací a aktivizační činnost – pomoc s nácvikem a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností, pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při aktivitách podporujících sociální začleňování dětí s postižením, pomoc a podpora rodině v péči o dítě.
- Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím – doprovázení do školy či ze školy, na zájmové či volnočasové aktivity, k lékaři, do institucí poskytující veřejné služby.
- Pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí – pomoc při komunikaci vedoucí k uplatňování práv a oprávněných zájmů, pomoc při vyřizování běžných záležitostí.
- Pomoc při zajištění chodu domácnosti – pomoc s úklidem a údržbou domácnosti a osobních věcí, nákupy a běžné pochůzky [12].

Tabulka 2: Ceník služby Osobní asistence

NÁZEV VYUŽÍVANÉ SLUŽBY	Kč/1 hodinu
Pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu	
Oblékání, svlékání	96,-
Přesun na vozík nebo lůžko	96,-
Pomoc při prostorové orientaci, samostatném pohybu v prostorech	96,-
Pomoc při předávání jídla a pití	96,-
Pomoc při podávání léků	96,-
Pomoc při osobní hygieně	
Pomoc při úkonech osobní hygieny	96,-
Pomoc při použití toalety	96,-
Pomoc při zajištění stravy	
Pomoc při přípravě jídla a pití	96,-
Výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti	
Pomoc s nácvikem a upevňováním motoriky psychických a sociálních schopností a dovedností	96,-
Pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při aktivitách podporujících sociální začleňování dětí s postižením	96,-
Pomoc a podpora rodině v péči o dítě	96,-
Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím	
Doprovod do školy, zaměstnání, k lékaři, volnočasové aktivity, veřejné instituce apod. a zpět	96,-
Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí	
Pomoc při komunikaci vedoucí k uplatňování práv a oprávněných zájmů	96,-
Pomoc při vyřizování běžných záležitostí	96,-
Pomoc při zajištění chodu domácnosti	
Pomoc s úklidem a údržbou domácnosti a osobních věcí	100,-
Nákupy a běžné pochůzky	100,-

Zdroj: [13]

5.7. Centrum denních služeb

Posláním centra denních služeb je umožnit klientům s tělesným, mentálním nebo kombinovaným postižením trávit část dne ve společnosti svých vrstevníků a předcházet tak jejich sociálnímu vyloučení, vytvářet jim příležitosti k rozvíjení zájmů a dovedností podle jejich individuálních potřeb a podporovat jejich samostatnost a soběstačnost.

Cílem centra denních služeb je za pomoci individuálního plánování spolupracovat s klienty centra denních služeb na zdokonalení dovedností a znalostí, které vedou k naplnění jejich osobních cílů a směřují v maximální možné míře k jejich začlenění do společnosti. Úkolem je poskytovat takové služby, které přispějí ke zvýšení či dosažení nezávislosti klientů na sociální službě s ohledem na jejich individuální potřeby. Dalším cílem je vytvářet příležitosti k tomu, aby klienti mohli v maximální možné míře uplatňovat vlastní vůli a jednat na základě vlastních rozhodnutí. Důležité je i podporovat klienty při využívání přirozených vztahových sítí, služeb místních institucí a pracovních pokusech nebo v pracovním uplatnění v různých organizacích.

Služba je určena dětem a dospělým ve věku od 6 do 35 let, které mají sníženou soběstačnost z důvodu tělesného, mentálního nebo kombinovaného zdravotního postižení a je tak ohrožen jejich vývoj a sociální začlenění v oblastech sebeobsluhy, komunikace s okolím, orientace v prostředí, společensky přijatelné chování, vzdělávání a další oblasti života a jejichž situace vyžaduje jiné osoby.

Okamžitá kapacita centra denních služeb je 30 klientů. V případě potřeby může sdružení navýšit kapacitu, pokud bude mít dostatečné finanční a personální zdroje a toto navýšení ošetří změnou v registru sociálních služeb [7].

Tabulka 3: Ceník služby Centrum denních služeb

NÁZEV VYUŽÍVANÉ SOCIÁLNÍ SLUŽBY	Kč/1 hodinu
1. ZÁKLADNÍ SOCIÁLNÍ PORADENSTVÍ	zdarma
2. ZÁKLADNÍ ČINNOSTI	
Pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu	90,-
Pomoc při úkonech osobní hygieny	
Pomoc při základní péči o vlasy a nehty	
Pomoc při použití toalety	
Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy	90,-
Zajištění stravy přiměřené době poskytování služby a odpovídající věku, zásadám racionální výživy a potřebám dietního stravování	
Pomoc a podpora při podávání jídla a pití	
Výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti	90,-
Nácvik a upevňování motorických psychických a sociálních dovedností	
Podpora při získávání návyků souvisejících se zařazením do běžného společenského prostředí, včetně využívání běžně dostupných služeb a informačních zdrojů	
Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím	90,-
Pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při dalších aktivitách podporující sociální začleňování osob	
Sociálně terapeutické činnosti	90,-
Socioterapeutické činnosti, jejichž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností podporující sociální začleňování osob	
Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí	90,-
Pomoc při komunikaci vedoucí k uplatňování práv a oprávněných zájmů	
FAKULTATIVNÍ ČINNOSTI	
Dohled a doprovázení v době mimo poskytované základní činnosti	90,-

Zdroj: [8]

6. HOSPODAŘENÍ

Občanské Sdružení rodičů a přátel dětí s handicapem je neziskovou organizací a finanční prostředky na poskytování sociálních služeb získává z dotací MPSV, Královéhradeckého kraje, měst a obcí a od sponzorů.

Aby zajistilo transparentnost financování jednotlivých sociálních služeb, má sdružení oddělené obě sociální služby, které poskytuje, tj. centrum denních služeb a osobní asistenci, a to tak, že každá z nich má svůj samostatný účet i samostatnou pokladnu [23].

V ekonomické analýze budou rozebrány náklady a výnosy organizace z výkazu zisku a ztráty. Důležitou součástí budou i aktiva a pasiva o. s.

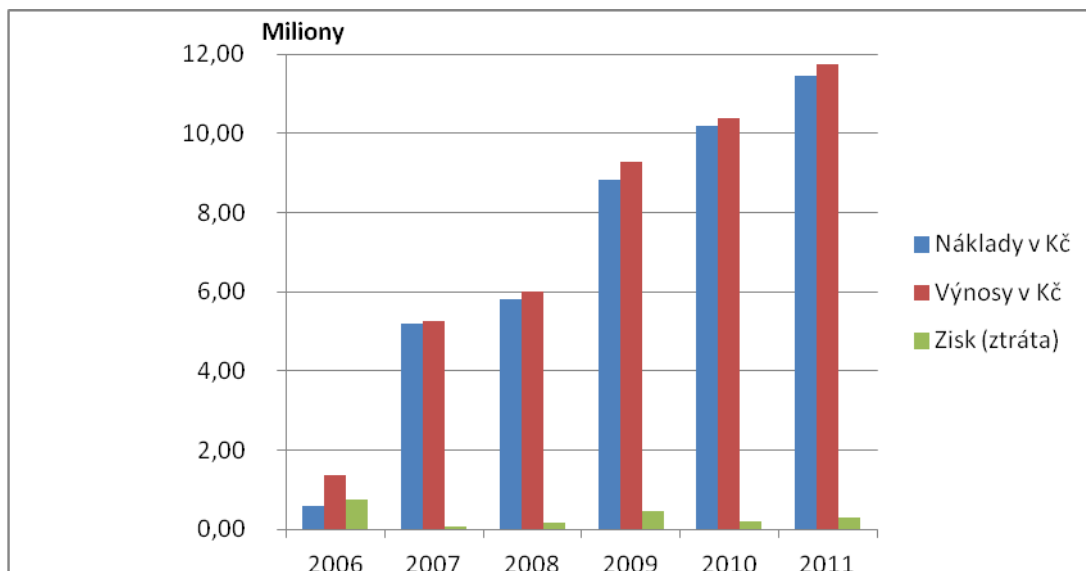
6.1. Náklady a výnosy organizace

Náklady a výnosy jsou jedním z hlavních ukazatelů, jak organizace hospodaří se svými prostředky. V následující tabulce jsou znázorněny náklady, výnosy a zisk nebo ztráta od roku 2006 do roku 2011.

Tabulka 4: Přehled nákladů a výnosů

	Náklady v Kč	Výnosy v Kč	Zisk (ztráta)
2006	595 705,50	1 359 260,72	763 555,22
2007	5 208 435,18	5 273 558,54	65 123,36
2008	5 819 700,92	6 006 598,50	186 897,58
2009	8 818 000,00	9 270 000,00	452 000,00
2010	10 181 000,00	10 378 000,00	197 000,00
2011	11 453 000,00	11 746 000,00	293 000,00

Zdroj: upraveno podle [15]

Obrázek 5: Graf nákladů a výnosů

Zdroj: upraveno podle [15]

Rozpočet je základním zdrojem finančního plánování sociální služby. Plánovaný rozpočet na následující rok je sestavován nejpozději do konce října roku předcházejícího. Je sestavován na základě výsledů daného roku s předpokladem zajištění služby pro rok následující. Takto sestavený předběžný rozpočet je potom základem pro finanční vyjádření objemu poskytované sociální služby při přípravě žádostí o dotace, grantů apod.

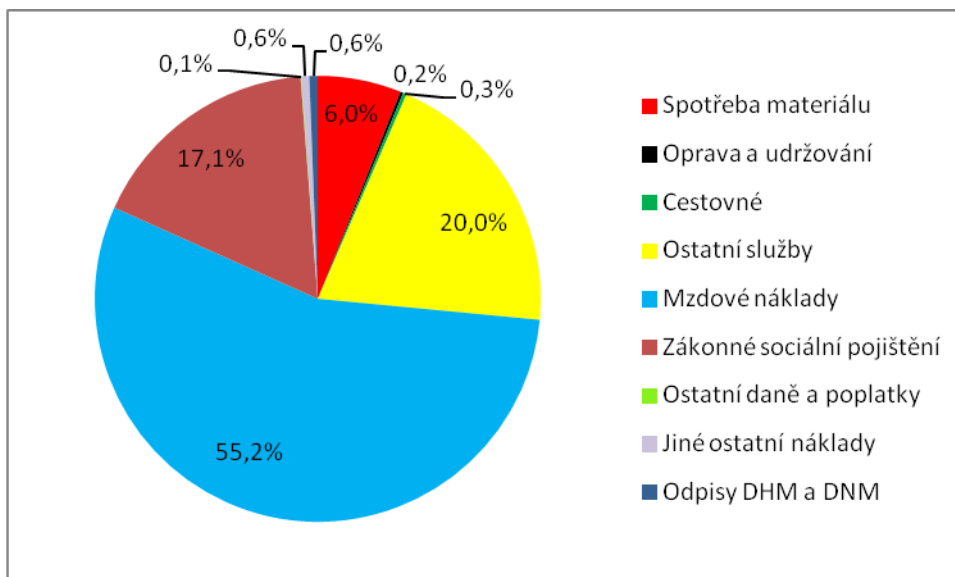
6.1.1. Náklady

Konkrétnější rozbor nákladů za rok 2012 zobrazuje tabulka.

Tabulka 5: Náklady občanského sdružení za rok 2012

Náklady	Náklady v Kč	Podíl na celkových nákladech
Spotřeba materiálu	478 000	6,0%
Oprava a udržování	17 000	0,2%
Cestovné	20 000	0,3%
Ostatní služby	1 580 000	20,0%
Mzdové náklady	4 363 000	55,2%
Zákonné sociální pojištění	1 348 000	17,1%
Ostatní daně a poplatky	4 000	0,1%
Jiné ostatní náklady	46 000	0,6%
Odpisy DHM a DNM	48 000	0,6%
Náklady celkem	7 904 000	100,0%

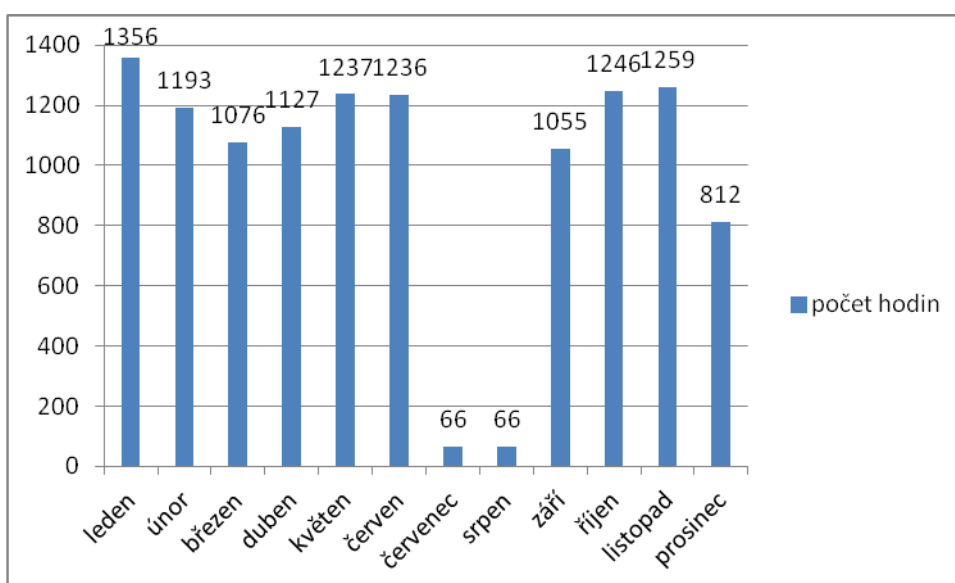
Zdroj: upraveno podle [23]

Obrázek 6: Graf nákladů občanského sdružení

Zdroj: upraveno podle [23]

Hlavní část nákladů organizace tvoří zejména prostředky na zaměstnance, které představují více než polovinu realizovaných nákladů. Například Osobní asistenci v roce 2012 poskytovalo 18 pracovníků v sociálních službách a to pro 89 klientů. Jedná se o tým velice kvalitních lidí, kteří zajišťují danou službu a splňují požadavky na odborné vzdělání a jsou ochotni se stále vzdělávat a doplňovat si potřebné informace. K výběru osobních asistentů přistupuje organizace velice zodpovědně. Následující graf zobrazuje počet poskytnutých hodin při poskytování osobní asistence za rok 2012.

Obrázek 7: Poskytnutá osobní asistence v hodinách

Zdroj: upraveno podle [23]

V červenci a v srpnu 2012 počet poskytnutých hodin výrazně poklesl z důvodu letních prázdnin, v prosinci byl zaznamenán pokles z důvodů Vánoc. Za rok 2012 bylo poskytnuto 11 729 hodin na službu Osobní asistence, to znamená, že za měsíc je to průměrně 977, 4 hodiny, čili na jednoho pracovníka (při počtu 18 pracovníků) zhruba 54,3 hodiny za měsíc [23].

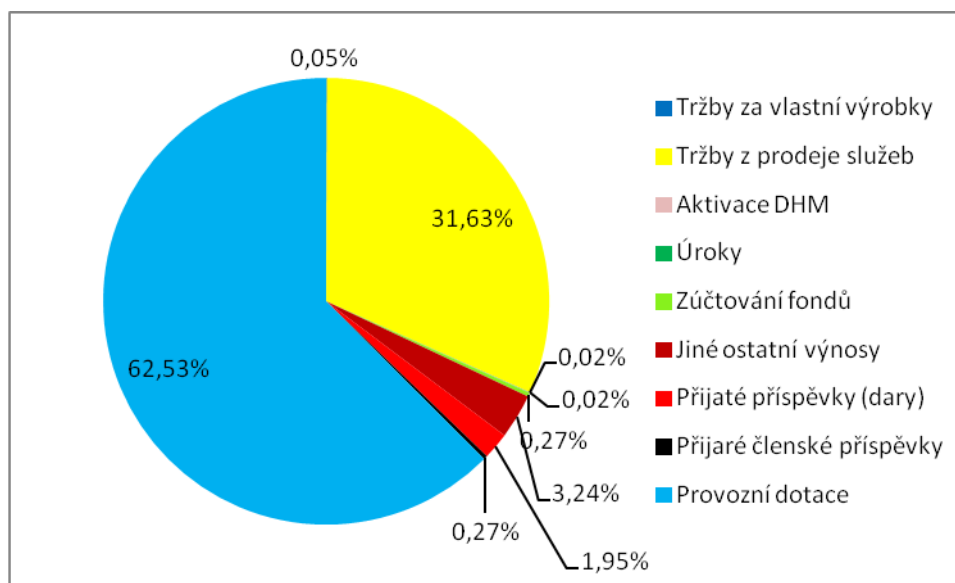
6.1.2. Výnosy

Občanské sdružení „O“ sestavuje každoročně přebytkový rozpočet, to znamená, že výnosy jsou realizovány ve větší míře než náklady. Přehled výnosů za rok 2012 je zobrazen v tabulce.

Tabulka 6: Výnosy občanského sdružení za rok 2012

Výnosy	Výnosy v Kč	Podíl na celkových výnosech
Tržby za vlastní výrobky	4 000	0,05%
Tržby z prodeje služeb	2 535 000	31,63%
Aktivace DHM	2 000	0,02%
Úroky	2 000	0,02%
Zúčtování fondů	22 000	0,27%
Jiné ostatní výnosy	260 000	3,24%
Přijaté příspěvky (dary)	156 000	1,95%
Přijaté členské příspěvky	22 000	0,27%
Provozní dotace	5 011 000	62,53%
Výnosy celkem	8 014 000	100,00%

Zdroj: upraveno podle [23]

Obrázek 8: Graf výnosů občanského sdružení

Zdroj: upraveno podle [23]

Největší část výnosů organizace tvoří provozní dotace. Je to dáno tím, že sdružení v roce 2012 zahájilo nový projekt, jehož aktivity jsou určeny dětem a mladým dospělým se speciálními vzdělávacími potřebami, s postižením tělesným, mentálním a kombinovaným, jejich sourozencům, rodičům a pracovníkům, kteří pracují v oblasti vzdělávání a asistenčních služeb. Projekt bude realizován do prosince 2013 a je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR prostřednictvím Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Nevelkou součástí výnosů tvoří tržby za vlastní výrobky. Díky výrobkům členů sdružení seznamuje organizace odbornou i laickou veřejnost s problematikou dětí s handicapem i jejich rodin. Činnost sdružení byla představena např. na Velikonočním Jarmarku na zámku v Potštejně, na Rychnovském jarmarku na náměstí K. Poláčka nebo Dni otevřených dveří – Škoda Auto Kvasiny a mnoha dalších [23].

6.2. Aktiva a pasiva organizace

Dalším velice důležitým ukazatelem je rozvaha. Na straně aktiv nalezneme položky majetku, který organizace vlastní. Majetek je dlouhodobého nebo krátkodobého rázu. Na straně pasiv se nachází zdroje, kterými organizace disponuje. Zdroje dělíme na vlastní a cizí. V rozvaze se strana aktiv musí rovnat straně pasiv.

Tabulka 7: Aktiva a pasiva organizace

AKTIVA CELKEM	5 479 000 Kč
Dlouhodobý majetek celkem	841 000 Kč
Dlouhodobý hmotný majetek celkem	934 000 Kč
Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	241 000 Kč
Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	693 000 Kč
Oprávký k dlouhodobému majetku celkem	-93 000 Kč
Oprávký k samostatným movitým věcem	-93 000 Kč
Krátkodobý majetek celkem	4 638 000 Kč
Pohledávky celkem	450 000 Kč
Odběratelé	20 000 Kč
Dohadné účty aktivní	430 000 Kč
Krátkodobý finanční majetek	3 526 000 Kč
Pokladna	24 000 Kč
Účty v bankách	3 502 000 Kč
Jiná aktiva celkem	662 000 Kč

Náklady příštích období	9 000 Kč
Příjmy příštích období	653 000 Kč
PASIVA CELKEM	5 479 000 Kč
Vlastní zdroje celkem	2 984 000 Kč
Jmění celkem	1 688 000 Kč
Vlastní jmění	1 688 000 Kč
Výsledek hospodaření celkem	1 296 000 Kč
Účet výsledku hospodaření	110 000 Kč
Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta z minulých let	1 186 000 Kč
Cizí zdroje celkem	2 495 000 Kč
Dlouhodobé závazky celkem	2 239 000 Kč
Ostatní dlouhodobé závazky	2 239 000 Kč
Krátkodobé závazky celkem	106 000 Kč
Dodavatelé	101 000 Kč
Ostatní závazky	5 000 Kč
Jiná pasiva celkem	150 000 Kč
Výdaje příštích období	74 000 Kč
Výnosy příštích období	76 000 Kč

Zdroj: upraveno podle [23]

7. SWOT ANALÝZA

SWOT analýza je součástí strategického plánování společnosti. Je to metoda, pomocí níž lze identifikovat přednosti a problémy organizace. Pomáhá k prozkoumání vnitřních a vnějších faktorů, které působí na činnost občanského sdružení. Rozlišuje a analyzuje silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby organizace.

Při analýze silných stránek se jedná o určení vnitřních sil. Je třeba zamyslet se nad tím, co organizace dělá lépe než konkurence. Silné stránky se zvažují z vnějšího pohledu i z pohledu vnitřního. To znamená, jak ji vnímají zaměstnanci a zákazníci, popřípadě konkurence. V případě slabých stránek se určují vnitřní slabiny. Jde o to, v čem se organizaci nedaří a v čem ostatní dosahují lepších výsledků. Je dobré uvést všechny slabiny, i když to nemusí být příjemné, protože pak si lze uvědomit, kde dělá organizace chybu. Příležitosti mají návaznost na silné stránky. V případě, že organizace nemůže nalézt příležitosti, stačí se podívat na silné stránky a určit, kde by mohla být šance pro zlepšení či růst. Poslední a velmi důležitou součástí SWOT analýzy jsou hrozby. Je to oblast, která s sebou organizaci přináší určitá rizika. Je důležité jim předcházet, jinak mohou přerůst v závažný problém.

Následující tabulka popisuje faktory, které ovlivňují občanské sdružení z vnitřního a vnějšího okolí. Dále budou podrobněji nastíněny jednotlivé body SWOT tabulky.

Tabulka 8: SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
unikátní služby	financování
dobrá pověst	prostory
poloha	závislost na dotacích
personál	mění se legislativa
aktivní zapojení členů OS	změny vnitřních směrnic
sponzorství	fundraising
zřizovatel	není zřizovatel
	závislost na poptávce od klientů
Příležitosti	Hrozby
přestavba nové budovy	konkurence
konkurence	zákon o sociálních službách
zvyšující se poptávka	ukončení poskytování evropských dotací
kontakt s veřejností	

Zdroj: upraveno podle [2]

Po konzultaci s paní ekonomkou organizace byly ovlivňující faktory zařazeny do jednotlivých částí tabulky podle toho, kde mají větší váhu. Pouze položka „konkurence“ a „zřizovatel“ byla zařazena do dvou částí tabulky, protože zde hrají významnou roli.

Silné stránky

Jako první položka jsou v silných stránkách zařazeny unikátní služby. V rychnovském regionu je mnoho rodin, které mají dítě s handicapem. V tomto regionu je OS jedinou možností, jak je zapojovat do normálního života a to především pomocí služeb Osobní asistence a Centrum denních služeb.

Další položkou je dobrá pověst. Sdružení funguje od roku 1998 a za tuto dobu si získala mnoho členů. Dobrou reputaci si organizace získala hlavně kvůli svému profesionálnímu přístupu k dětem s postižením a v neposlední řadě díky kvalitně poskytovaným službám.

Občanské sdružení sídlí v centru města v Rychnově nad Kněžnou. To umožňuje rodičům a členům velmi rychlou a snadnou komunikaci. Navíc většina škol je situována

právě v samotném centru města, což představuje výhodu pro osobní asistenty a to tak, že z budovy organizace nemusí dojíždět za svým klientem moc daleko.

Další silnou stránkou organizace je personál. K výběru personálu přistupuje organizace velice zodpovědně. Je kladen důraz na jejich citlivost a empatii, na ochotu naslouchat tomu, co klient opravdu potřebuje. Osobní asistent se pohybuje na velice citlivé hranici – musí umět posoudit, co klient může zvládnout sám, k čemu je potřeba ho správně vést a motivovat a tím podporovat jeho vyšší samostatnost a soběstačnost ale také musí rozpoznat, kdy je zapotřebí zvýšená pomoc a péče. Asistent se také musí naučit respektovat přání klienta, naslouchat mu a hájit jeho práva. Mezi klientem a asistentem se často vytváří osobní vazby, které nejsou založeny pouze na principu pracovního vztahu.

Se sdružením spolupracuje více než 100 rodin z celého regionu. Členové sdružení pomáhají připravovat dlouhodobé plány a cíle organizace, ale také jsou zapojeni do realizace jednotlivých aktivit. Díky tomu je aktivní zapojení členů další silnou stránkou.

Velice důležitá je také podpora veřejnosti, měst a obcí v regionu, Královéhradeckého kraje, MPSV a také sponzorů. Bez jejich pomoci by sdružení nemohlo poskytovat sociální služby v dané kvalitě a nabízet aktivity pro děti a mládež s postižením, jejichž cílem je umožnit jim zažívat takové věci, které jsou pro většinu lidí samozřejmé, pokud je mohou bez obtíží využívat. Další silnou stránkou, ne tak výraznou, je, že nejsou vázáni zřizovatelem. Pokud by zřizovatele organizace měla, mohl by jim určovat např. počet pracovníků.

Slabé stránky

Slabou stránkou všech neziskových organizací je financování. Sdružení je závislé především na dotacích (což je další slabá stránka organizace) a na zmíněných sponzorských darech. Bez poskytnutí podpory od veřejnosti, měst a obcí v regionu, Královéhradeckého kraje, MPSV a sponzorů by sdružení nemohlo existovat.

Prostory jsou dalším slabým místem organizace. Poptávka na sociální službu Centrum denních služeb se zvyšuje. Budova, v níž se služba poskytuje, je ale kapacitně omezena a v současné době je plně obsazena. To má za následek neuspokojení poptávky ze strany klientů.

Měnicí se legislativa je dalším radikálním problémem. Je to myšleno tak, že občanské sdružení nebude moci v budoucnosti poskytovat sociální služby, což by pro

organizaci znamenalo buď zánik, nebo vznik nového právního subjektu. S tím souvisí i změny vnitřních směrnic, kvůli nimž by byla velice složitá administrativa.

Slabou stránkou je fundraising. Ten by značně ovlivnil další poptávku po službách. Organizace si ho ale kvůli nedostatku finančních prostředků nemůže dovolit.

V silných stránkách organizace byl zmíněn faktor zřizovatele. Lze jej zařadit i do slabých stránek a to v tom smyslu, že nemají záštitu zřizovatele. To znamená, že pokud si organizace nevydělá na své zaměstnance, nedostanou na jejich platy žádné příspěvky.

Závislost na poptávce od klientů je slabou stránkou každé organizace, protože nezájem ze strany klientů může vést k samému zániku organizace.

Příležitosti

Největší příležitostí pro sdružení je rekonstrukce Centra denních služeb. Po dlouhém hledání se podařilo najít budovu, odpovídající požadavkům organizace. V této budově se musí vybudovat výtah, bezbariérové vstupy a bezbariérové WC. Dále je potřeba upravit místnosti (bourání a výstavba nových příček), výměna stávajících dveří za větší, položení podlahových krytin a výmalba. Poté se nové prostory vybaví nábytkem a potřebnými kompenzačními pomůckami. Nebude chybět ani dostatek parkovacích míst a zeleně okolo budovy pro relaxaci i pracovní činnosti klientů. Finanční prostředky jsou poskytnuty využitím různých grantů a přímým oslovením sponzorů.

Konkurence je jedna z věcí, kterou lze zařadit jak do příležitostí, tak do hrozeb. V tomto případě je to myšleno tak, že v širokém okolí není podobná organizace, která by poskytovala sociální služby takového rázu. Proto sdružení nemá žádnou konkurenci a tím tak není ohrožována. Poptávka po službách roste, protože zde není nikdo jiný, kdo by nabízel lepší podmínky.

Kontakt s veřejností je realizován na různých jarmarcích a dnech otevřených dveří. Jsou zde představovány výrobky členů sdružení, které lze za symbolickou cenu koupit. O. s. je reprezentováno pomocí různých letáčků a článků v Rychnovském zpravodaji.

Hrozby

Konkurence je hrozbou z toho důvodu, že organizace žádnou konkurenci nemá. Kdyby zde existovala jiná organizace poskytující ty samé služby, o. s. by se muselo snažit zlepšovat se a posouvat se směrem vpřed. V tomto případě zde není hnací motor pro zlepšování služeb.

Velkým problémem může být i zákon o sociálních službách, protože ten diktuje ceny, které musí poskytovatel od klienta vybrat. Klient na tyto služby nemusí mít finanční prostředky a tak si ji přestane kupovat. To by znamenalo razantní snížení poptávky.

Pro o. s. by bylo velice špatné, kdyby se ukončilo poskytování evropských dotací. Je totiž možné, že jejich poskytování bude zrušeno.

ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce bylo provést sociálně-ekonomickou analýzu konkrétního občanského sdružení dobrovolnické péče, na závěr zhodnotit jeho hospodaření a pomocí SWOT analýzy navrhnout změny pro zlepšení fungování organizace.

V sociální analýze bylo popsáno občanské sdružení pomáhající rodinám, které mají děti buď s tělesným, mentálním nebo kombinovaným postižením. Je právnickou osobou a sdružuje členy na základě společného zájmu o handicapované děti, hájí práva těchto dětí. Organizace poskytuje mnoho sociálních aktivit a služeb, na jejichž realizaci se podílejí samotní členové sdružení. Aktivní zapojení členů je velice důležité pro vzájemnou komunikaci a bezproblémový chod o. s. Ze strany klientů jsou nejvyužívanější dvě sociální služby. Je to Osobní asistence a Centrum denních služeb. Nabídka služby Osobní asistence se skládá ze základních úkonů jako je pomoc při hygieně, při stravování, sebeobsluze, pomoc při zajištění chodu domácnosti, zprostředkování kontaktu se společným prostředím, pomoc při prosazování práv a zájmů. To vše je podle zákona a vyhlášky o sociálních službách, jež zahrnuje základní činnosti poskytované služby. Ty probíhají formou různých specifických technik a aktivit, které vedou pedagogové volného času a odborní pracovníci za vydatné podpory pracovníků v sociálních službách – osobních asistentů. Další velice využívanou službou je Centrum denních služeb. Umožňuje osobám s postižením žít plnohodnotný život, tzn. prožít den aktivně s možností využití různých činností a programů, v bezbariérovém prostředí, ve společnosti svých kamarádů, pod dohledem a vedením odborníků, kteří dobře znají problematiku osob s postižením. Tuto službu využívá velký počet osob. Problémem je, že prostory pro poskytování služby jsou s rostoucí poptávkou nedostačující. To ovšem vyřeší nová budova, do níž se sdružení plánuje stěhovat v červnu 2013.

V ekonomické analýze jsou představeny hlavně náklady a výnosy organizace. Ty byly zkoumány v období za posledních pět let a podrobněji jsou popsány náklady a výnosy za rok 2012. Zjištění je takové, že největší část nákladů tvoří mzdové náklady. Tak to ovšem bývá v podstatě u každé organizace, protože lidský potenciál je pro její chod velice důležitý a vzácný. Nejvyšší položkou výnosů jsou provozní dotace. Bez pomoci jiných institucí by sdružení nemohlo poskytovat služby na takové úrovni a s takovou kvalitou.

O. s. hospodář se svými prostředky dobře, což také dokládají výsledky hospodaření (každoročně je rozdíl výnosů a nákladů kladný, tzn. každoročně je realizován zisk).

SWOT analýza uvedená v poslední části bakalářské práce popisuje faktory ovlivňující sdružení z vnějšího a vnitřního okolí, a zda se jedná o faktory rázu pozitivního či negativního. Za největší hrozbu pro organizaci je považován zákon o sociálních službách. Ten diktuje, jakou minimální částku musí poskytovatel od svého klienta vybrat za poskytnutou službu. To může vést ke snižující se poptávce po službě, což by mělo výrazný vliv na fungování organizace. Další hrozbou je možnost, že skončí poskytování evropských dotací, což by mělo pro sdružení velice razantní následky. Jak už bylo řečeno, dotace jsou jedním z hlavních příjmů organizace a bez jejich poskytování bude muset sdružení omezit některé své činnosti. V současné době je realizován projekt Aktivně s handicapem, který je financován Evropským sociálním fondem.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] Dobrovolnictví. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Dobrovolnictv%C3%AD>
- [2] *Interní dokumenty občanského sdružení*. Rychnov nad Kněžnou, 2013
- [3] KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. *Hospodářská politika*. 1.vyd. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates, 2003, 275 s. ISBN 80-865-7204-8.
- [4] Občanská společnost. *Občanská společnost - návod k použití* [online]. 2003 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.obcan.ecn.cz/index.shtml?w=u&x=132554>
- [5] Orion. *Občanské sdružení rodičů a přátel dětí s handicapem ORION* [online]. 2011 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.os-orion.eu/>
- [6] Orion: Občanské sdružení rodičů a přátel dětí s handicapem. *Canisterapie* [online]. 2011 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: http://www.os-orion.eu/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=89&Itemid=128
- [7] Orion: Občanské sdružení rodičů a přátel dětí s handicapem. *Centrum denních služeb - ZÁKLADNÍ INFORMACE* [online]. 2011 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: http://www.os-orion.eu/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=129&Itemid=169
- [8] Orion: Občanské sdružení rodičů a přátel dětí s handicapem. *Centrum denních služeb - CENÍK* [online]. 2011 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: http://www.os-orion.eu/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=126&Itemid=166
- [9] Orion: Občanské sdružení rodičů a přátel dětí s handicapem. *Hipoterapie* [online]. 2011 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: http://www.os-orion.eu/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=90&Itemid=129
- [10] Orion: Občanské sdružení rodičů a přátel dětí s handicapem. *Jednodenní akce* [online]. 2011 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: <http://www.os->

orion.eu/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=91&Itemid=130

- [11] Orion: Občanské sdružení rodičů a přátel dětí s handicapem. *Letní tábory* [online]. 2011 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: http://www.os-orion.eu/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=92&Itemid=131
- [12] Orion: Občanské sdružení rodičů a přátel dětí s handicapem. *Osobní asistence - ZÁKLADNÍ INFORMACE* [online]. 2011 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: http://www.os-orion.eu/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=111&Itemid=147
- [13] Orion: Občanské sdružení rodičů a přátel dětí s handicapem. *Osobní asistence - CENÍK* [online]. 2011 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: http://www.os-orion.eu/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=108&Itemid=144
- [14] Orion: Občanské sdružení rodičů a přátel dětí s handicapem. *Rekondiční pobyty* [online]. 2011 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: http://www.os-orion.eu/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=93&Itemid=132
- [15] Orion: Občanské sdružení rodičů a přátel dětí s handicapem. *Výroční zprávy* [online]. 2011 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: http://www.os-orion.eu/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=81&Itemid=120
- [16] REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení neziskových organizací*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1998, 118 s., [10] s. příl. ISBN 80-210-1810-0.
- [17] REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2001, 177 s. ISBN 80-861-1941-6.
- [18] SLANÝ, Antonín. *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2003, xiii, 375 s. ISBN 80-717-9738-3.

- [19] Sociální politika. In: *Nástroje sociální politiky* [online]. 2006 [cit. 2013-02-04]. Dostupné z: <http://marap.blog.cz/0609/socialni-politika-funkce-a-nastroje-socialni-politiky>
- [20] TETŘEVOVÁ, Liběna. *Veřejná ekonomie I: kombinované studium*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002, 2 sv. (110, 111 s.). ISBN 80-7194-490-42.)
- [21] TOŠNER, Jiří a Olga SOZANSKÁ. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002, 149 s. ISBN 80-717-8514-8.
- [22] TOŠNER, Jiří a Olga SOZANSKÁ. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2006, 149 s. ISBN 80-736-7178-6.
- [23] Výroční zpráva občanského sdružení, Rychnov nad Kněžnou, 2013
- [24] Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století. In: FRÍČ, Pavol a Tereza POSPÍŠILOVÁ. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století* [online]. Praha, 2010 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/res/data/024/002868.pdf>
- [25] [Zákony pro lidi.cz](http://www.zakonyprolidi.cz). *Zákon o sdružování občanů - č. 83/1990 Sb.* [online]. 2010 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-83>
- [26] ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. Praha : Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. 210 s.